

Gazeta eze pe d6e ori, adeca: Mercreua si Sambata.
F6ie'a odata pe septemana, adeca: Mercuriu Pretiu-
loru este pe unu annu 10 f. m. c.; pe diumetate
annu 5 f. in l6intru Monarchiei.

GAZETA

Pentru tieri straine 7 f. pe unu som. pe si annulu
intregu 14 f. m. c. Se prenumera la t6te poste
imperaterei, cum si la toti cunoscutii nostri DD. corr-
espondinti. Pentru serio „petit“ se coru 4 or. m.

FRANSSIEEVANEE.

Monarchi'a austriaca.

TRANSILVANIA. *Santu-Nicoru de Ariesiu, (Aranyos Szt. Miklos)* 21. Augustu. Aderinti'a si omagial'a am6re catra preandura-
tulu nostru Monarchu Franciscu Iosifu I., precumu intr'alte locuri
mai civilizate asia si aici in departulu cetatiloru se pastr6za cu cea
mai pia devotiune, de catra toti credintiosii tronulu si ai inaltei n6-
stre dinastie. Cu puteri si glasuri intranite, urnandu aureulu sim-
bolu 6lu Imperatorulu „Viribus Unitis“ serbaramu si noi, invitati
fiindu la Apa-Nagy-Falu subcer. din distr. Reteagulu de catra D. co-
misariu c. r. Rudolph Ullreich, insemnata di a nascerei Imperatulu
nostru, in beserica romana unita din Apa-Nagy-Falu. Precedendu
unele pregatiri cu infrumtsatierea besericei s'a adunatu o multime de
poporu, pers6re alese de t6ta natiunea, personalulu c. r. subcomisa-
riatu, a c. r. finantie si Gengarmerii, doctorulu si altii la S. beserica,
unde se sevirsi cultulu Dumnediescu de 7 preoti si unu diacon,
pontificandu D. administratoru prot. Ioane Tohati, cu cea mai pie de-
votiune; si dupa rugatiunile inaltiate catra ceru pentru fericita viatia
a bunulu nostru parinte se cant6 imnulu poporalu, eara in fine tien6
D. prot. Ioane Tohati o cuventare f6rte potrivita catra numerosulu
publicu, inflacarandu am6rea si omagial'a aderintia catra Mai. Sa in
inimile credintiosiloru supusi. Dupa finirea cuventarei se cant6
„Marire intru cei de susu lui Ddieu si litia, eara sfersitululu cultulu
divinu fu coronatu cu intreitululu votu: „Se trai6sca bunulu nostru
Imperatoriu“ rostitu de catra totu poporulu. — D. comisariu dede in
on6rea insemnatei aceste dile si o masa stralucita, la care fuara parte
oficiolatele, preotimea si alte pers6ne onorati6re. Era unu lucru raru,
cu cata caldura se redicara toastele pentru indelung'a viatia a Maist.
Sale, repetite cu entusiasmu si renoite si pentru inaltulu ministeriu,
Ser. Sa principele Gubernatoru si in. guberniu. Domne tiene pe
Monarchulu nostru, ca se ne p6ta manuce si ajuta pe calea inain-
tarei in cultura, ca sperantiele n6stre vedindule fapta, se inscriemu
imperati6rea inaltiei Sale cu litere nesterse in inimile posteritateri
n6stre!!

In fine nu potu lasa ne atinsa gener6s'a staruintia a Dlui sub-
comisariu Rudolfu de Ullreich, care face de rusine pe multi comisari
si de natiune romana, cu ajutorirea sc6leloru si a institutiunecii tie-
rimei romane, dandu man'a cea mai puternica preotiloru, intru redi-
carea sc6leloru, asediarea docentiloru si lipsarea lefei loru, in
colucrare si contielegere cu D. adm. prot. I. Tohati, care luandu d'a
rendulu t6te comunitatileru din tractulu seu lea provediutu cu scoli,
haru Domnulu! dupa impregiurari bunicele. Dlu comisariu se va
face multu meritatu de natiunea n6stra si reputatiunea inaltulu c. r.
guberniu, d6ca va starui a si efaptua dorinti'a ce o are in unire cu
D. administratoru, ca se redice in cerculu acesta celu pucinu o sc6la,
mai inalta triviala pe base durat6re. Dea cerulu, ca romanii se si
vadia pe t6te locurile fruptulu credintiei si alu alipirei sale catra
inalt'a dinastia domnit6re, prin loial'a ajutorintia a oficiantiloru impe-
rateresi la inaintarea loru in cultura, de care e insetata tinerimea; ba
si poporulu simtiesce o mare multumire, dupa ce a invinsu greutatileru
infintiarei sc6leloru vedindusi fruptulu osteneleloru in perfectionarea
fiiloru sei. — Se fimu siliti cu ori ce midil6ce la infintiarea si regu-
larea sc6leloru, ca ac6sta ne place si o vomu sumnio intre cele mai
parintesci favori ale inaltulu guberniu. — Credu ca D. adm. I. To-
hati si va tien6 de santa datorita a da in publicu unu reportu despre
tota inaintarea de curundu facuta in tagm'a scolara comunala din
tractulu si subcomisariatulu numitu, remanendu altfelulu detoriu cu pa-
strarea on6rei*). —
Ioane Silasi.

UNGARIA. *Muncaciu, 4. Augustu.* Destulu aruncaiu ochii
prin diurnalulu nostru nationalu si trecura ani peste ani si tempuri
fora restempuri si din loculu acesta, ce e atatu de notatu in pagineleru
istoriei n6stre nationale pentru nemeritat'a robia a marelui nostru
barbatu *Maioru*, inca nu vadiu nici o corespondintia catu de seraca;
ba ce e mai multu nici din giurulu lui, cu t6te ca oieptele suntu le-
gione si dorintiele de ale ved6 impartasite si essite in publicu suntu
atatu de numer6se pe cate pepturi de rumanu se afla si prin ascun-
surileru aceste batandu cu caldura, si totodata si cu durere pentru
s6rtea nostra d'aici. Nedreptatirileru ce se dederu pe fa6ia in diurna-
lulu acest'a in anii trecuti, ale caroru urme triste cu durere le au
simtitu fratii nostri rumani banatieni din partea coreligionariloru sei
serbi, au influintiatu multu si la noi, cei ce de atatu tempu inc6ce
ducemu o asemenea s6rte facia cu coreligionarii nostri rusi totu de
legea unita. E tristu a sci, cumca romanii din dieces'a Muncaciu-
lui, care are 96 parochii curatu romane, ne socotindu aici pe romanii-
maghiari, (adeca carii afara de legea greco-unita ce 'si o mai pastr6za
si au perdutu celu mai scumpu suveniru, adeca limb'a romana cu to-
tulu si astadi si mangaerea din pregiurulu leganulu 'si o aude prun6
culu loru in limb'a maghiara), au in cele mai bune parochii menocirea
de a nu audi predicarea cuventulu evangelicu in limb'a sa!! —
Chiaru si in Satmaru parochi'a e ruman6sca, inse parochulu si vice-
archidiaconulu Rutenu. — Apoi mai viseze cineva de luminarea popo-
rulu, de desradacinarea prejudeciiloru si de cun6scerea adeverulu
evangelicu, candu sermanulu poporu nu se invrednicesce a audi rom. nici
de doru predicatiunileru seu propoveduirea invierii. Dar nici sa
p6te astepta, caci unu preotu de natiune straina, care nici cun6sce
nici vorbesce cu atatu mai pucinu stim6za limb'a romana, nici c6 e
in stare a face ac6st'a. — In Satmarnemetu era vicariulu foraneu mai
nainte totunavreme romanu, acum nici acesta nu se mai afla! — De
candu muri ultimulu vicariu romanu Beothi, care fu deodata si pa-
rochu aici, se pare c6 se face trafica si cu ac6st'a statiune romana;
caci astadi, cu t6te ca aici se afla numai o mana de ruteni, totusi
parochulu ei f6 rutenu pene acumu, ba ce e mai multu, ca astadi, dicu,
facura ruteni si pretensiune la statiunea de vicariatu. — Eata cumu
propasimu, c6 si vicariatulu estu romanu peri dintre demnitatileru diecesane,
sa tacu de multe alte parochii romane insestrate totu cu preoti rusi!! —
Dar' nici c6 e mirare, pentruc6 consistoriulu diecesanu e incheietu
singuru numai din ruteni, si numai oftandu ne mai aducemu aminte,
cumca Ioane Popu, unu rumanu bunu f6 odata canonicu prepositu!!
si de dieci de ani unu bravu barbatu Petru Anderca, profesor. —
Carta astadi cu lampadea lui Diogene si nu vei afla romanu, afara
de unu notariu la episcopia. —

De catu t6te aceste reulu celu mai mare, care impedeca cultur'a
romanulu pe aici e trist'a stare si a clerulu teneru. Sa tacu, c6
intre 94 de seminaristi si 62 clerici foundationati numai 17 rumani se
afla, apoi si acesti'a, me d6re inim'a a descoperi, c6 nici macar' unu
profesoru de limb'a ruman6sca, la care au dreptu, nu suntu norociti
a av6. — Conversatiunea loru sta seu din limb'a rutena seu maghiara;
studiulu loru intr'o limba m6rta, in latin'a, si de 'si ar' castiga catu
de latite sciintie prin propria diligintia, totusi ei suntu osenditi a cu-
geta si a se esprime numai in limbe straine; si d6ca le cade s6rtea
sa devina in fruntea unei parochii romane trebue cu mare incorda-
tiune sa 'si agonis6sca o inlesnire de a put6 explica poporulu seu
cuventulu St. Scripturi. — Inse si aci se manipul6za o mani6ra totu
spre demoralisarea n6stra, c6 preotii rumani parte mare se tramitu in
parochii rutene unde nu le face lipsa limb'a romana si asia le lipsesce
impintenulu d'a o invetia mai biae. Pe lunga trist'a ac6st'a stare a
n6stra nu putemu se nu versamu lacrimi pentru inapoiat'a stare a
culturei romanulu de pe aici la care elu nu p6rta nici o vina, cace

*) Celelalte nu sunt de natura a fi puse pe arpile publicitateri. R.

АНГЛИА. Акъмъ дн легъминте къ корреспондѣнца де съсъ съ трететъ ши престе:

Desbaterile parlamentare din Anglia dela 16. Avrgeth.

А трекътъ маї вѣне де о лъпъ, декъндъ маї мълдї метърї аї Парламентълѣ дн Лондонъ ла тотъ окасївѣна вѣневенїтъ сїліа пе мїнїстрїи, ка съ спънъ одатъ адевърълъ къратъ ши съ арате, пълъ ла че стадїш ар фї ажънсѣ казса ръсърїтълї. Амъ възътъ къ тодї дн маї мълте десваторї, къ мїнїстерїлъ пълъ аствїлї нїчї декъмъ пъ се потъ дндвплека съ деа одатъ ла о парте възълъ ши съ дескопере дн че стъ лъкрълъ, чї тотъ деазна дшї скъпъ врекеа, къ атъта, къ тїмълъ днкъ п'а сосїтъ ка секретеле дїпломатїче съ се деа пе фатъ, къ елъ пъ ва лїпсї а інформа пе нацївѣ ла тревїнцъ, къ ачѣста пѣте фї одїхнїтъ ла орї че днтъмларе ши алте асемѣнеа фрасе мънгїосе. Дн зртъ лордълъ Ръселъ мїнїстрълъ челоръ дн лъвнтръ ши репрезентеле парламентълѣ дн каса де жосъ провokatъ фїндѣ дн поъ ши фѣрте серїосъ ка съ маї спънъ чева лъкръ съпътосъ деспре тревїле дн Търчїа, пасъ-мїте къ се дндвплекъ а протїте касеї пе 16. Авргетъ пъ штїѣ че дескоперїрї интересанте. Ачеле врео 24 оре трекъръ дн дестълъ перъбдаре, пентркъ пълїкълъ ашвѣнта къ маре интересъ днплїнїреа протїсївѣнїеї побїлълї лордъ. Къндъ коло че съ везї, Дн Ръселъ днчене дела Хрїстосъ ши спъне парламентълѣ то̀те кѣте ле штїмъ ши пої де мълтѣ дн газете деспре сѣ. мортънтъ, де Менчїкофъ, де лордъ Стратфордъ, де кълкареа мъскалїоръ дн Прїнчїпате, каре фатъ зїче Домнълї къ а фостъ непорочїтъ ши контървѣторѣ ка пъ штїѣ че Домне фереште; маї адавѣ деспре інтрареа флотелоръ дн голфълъ Бешїка; днсъ ла то̀те кѣте дншїръ пѣне капакъ прїн ачѣеа, къ стъ съ жъре, кѣткъ мїнїстерїлѣ днкъ тотъ пѣї дъ мѣна де а продъче хъртїле казсеї ръсърїтене нїчї а ворбї деспре стадїлѣ дн каре ажънсесе дн ачелъ мотънтъ казса ръсърїтълї; — тотъш Дн. мїнїстръ се скъпъ ши овсервъ днкъ ши зртътореле: **Че е дрептъ, окнїареа Прїнчїпателоръ прїн Ръшї а фостъ пентръ Търчїа касъ де рѣвоїс;** къ то̀те ачѣстеа Англіа ши Франца възълъ къ пачеа зпїверсалъ вїне дн перїкълъ сѣвтъръ Пордеї, ка тотъш съ пъ рѣпъ негодїцїзїнїе къ Ръсїа. Днтр'ачѣеа пърерїле Австрїеї (каре пърерї?) деспре стареа лъкрълоръ днкъ с'аъ скїмватъ ши мїнїстрълъ еї аъ тревїлоръ дн афаръ дн 31. Ісїлї се днвої къ солї челоръ треї птерї (Англіа, Франца, Пръсїа?) асѣпра зпѣї поте че ар фї а се трїмїте Ръсїеї, а крѣї ідеъ днсъ еїшїсе дела Франца. Днператълъ Ръсїеї декларъ, къ се днвоїеште къ то̀те пнтеле ачелеї поте. Съ пресъївнѣмъ днсъ, зїче тотъ лордъ І. Ръсел, къ пнтеле ачелеї поте се воръ пѣне дн лъкраре, маї рѣмїне тотъш о днтрѣвѣдїне дескїсъ асѣпра *deshertarї Prїncїpatelorъ* де трѣпеле рѣсентї ши есте лъкръ днведератъ, къ нїчї зпъ фелъ де днвоїелъ пъ поте фї дндестълъторѣ, дѣкъ ачѣеаш пъ ва къпрїнде дн сїне зпъ пѣнтъ дндаторъторъ, ка Ръсїа дндатъ съ ши ѣсъ дн Прїнчїпате. Ачѣста есте о цїптъ, пе каре гъбернїлъ Маїестъдїї Сале (Брїтанїче) о са де есїнцїалъ. Мъ роѣ днсе, ка токма асѣпра ачѣстеї днтрѣвѣчнї сѣмї фїе ертатъ *а тѣчѣ*, еаръ парламентълъ съ фїе одїхнїтъ, къ мїнїстерїлъ ва днгрїжї ка ши ачѣстъ днтрѣвѣчнѣ съ се деслеѣе вїне. Дъпъ а теа пърере сѣнтъ семне вѣне къ неатърпареа Търчїеї ва фї асїгъратъ, фъръ ка Европа съ се днкърче дн вревнъ рѣвоїс. Воїескъ а овсерва днкъ пѣмаї атъта, къ петречереа амбелоръ флоте дн голфълъ Бешїка п'аъ а фаче нїмїкъ къ *deshertareа* Прїнчїпателоръ*) ши къ *амбеле птерї marine mari* (Англіа ши Франца) *дшї пс-стрѣзъ дрептълъ де а'шї трїмїте флотелоръ дн тѣрїле тсрчѣшї орї къндъ воръ афла де тревїнцъ пентръ апърареа Търчїеї.* Къ атъта деслшїре тревѣе съ тъ дндестълъзълъ. Дѣкъ полїтика гъбернїлѣ ар фї фостъ дезїнатъ, п'аш фї лїпсїтъ а о апъра. — Аста ѣ то̀тъ деслшїреа се ведетъ десваторїле. (Воръ зрѣма.)

*) Тотъ ачѣста зїсесе маї дъзпъзї ши мїнїстрълъ Авердеен, къ ачѣа скїмваре пѣмаї, къ дн локъ де термїнълъ „дешертаре“ пѣсесе „пресїндъ“, сѣѣ петречереа мъскалїоръ дн Прїнчїпате.

БЪЛЕТІНЪЛЪ ОФИЦІАЛЪ.

Trad. ad. Nr. 2771/крїш. 1853.

ИЗЪБЛКАРЕ.

Дн апълъ 1852 Новембре 12. дн тѣргъ ла Хъндербек (чер. Чїнкълї маре) саѣ афлатъ ла Георге Бълъе дн Бохолд о еапа дн прецїѣ де 70 ф. в. в., деспре а кърїа аквїсїдїе пъ се пѣте дестълъ лецїтїма ши саѣ секвестратъ.

Еапа есте тѣрцїѣ дн фаца вїшнелоръ, де 8 апї, 13 пѣмнї 2 цоллї палта, вїне пѣтрїтъ, къ о стеа мїкъ алъ дн фрѣпте, аре

сѣвт. кѣтъ зпъ манѣкїѣ де перъ алъ, пе шолдълъ пїчїорълї д а стънга дн дерептъ аре зпъ семнъ пѣдїнъ *кзпоскътъ де арсърї* Дъпъ прецїсїреа Газрълї дн Чїнкъ маре ши а жѣделѣ дн Бъхолд аѣ фостъ атъчїа еапа вернїкъ 70 в. в.

Дъпе че трївнлълъ жѣдекъторескъ а Чїнкълї маре прїн ч. р. дерегъторїе полїтїкъ д'аколо днкъ дн апълъ 1852 Новемвр 29. тїмїнарѣа ачѣста аѣ пълїкатъ о, тотъшї посесорълъ еапа пълъ акъма пъ с'а афлатъ, ашїадара ачѣста ч. р. Претъръ се аѣ дн прїчина ачѣста сїлїтъ (пентръ къ днкълпатълъ маї сѣсъ пѣмїтъ а пѣзътъ дн локърї ши маї де парте, номїнантер дн Брашовъ) дескрїереа ачѣста а еапеї де 3 орї прїн Газетеле Ар-дѣлълї а о пълїка — пентръ каре декътва посесорълъ с'ар аѣ с'шї потъ дрептълъ сѣѣ казта днлїптеа маї сѣсъ *пѣмїтеї дерегаторїе* а черкълї пѣне ла зпъ апъ де ла зїѣ'а пълїкарѣї, къ мартърїї дъпе леѣе.

Сїбїлъ, 8. Авргетъ 1853.

Дела ч. р. Претъръ.

Nr. 1096/чїв.

EDIKTЪ.

Дн партеа ч. р. претърѣ дн Брашовъ, ка жѣдекъторїе де комерцъ ши полїце, се фаче прїн едїктълъ пресїнте лѣї Тома Сїмеонъ Хацї Тома, че се афлъ дн локъ нештїтѣ, дъпъ спъсе дн Ромънїа, кзпоскътъ: кѣткъ пе темѣлълъ полїцеї ддто Брашовъ дн 3. Іспїлї 1853 деспре 2041 ф. 22 кр. в. в., пе термїнъ де 2 лънї сѣпъторѣ, с'а demandat, ла черереа Домнълї Никола Demeterъ, заравълъ де аїчї, прїн адвокатълъ Хїпдъ фъкътъ ши пресептатъ дн 3. Авргетъ а. к. Nr. 1096/чїв. ка *дѣтърїкълъ ши даторнїкълъ* де полїцъ Тома Сїмеонъ Хацї Тома съ рѣспнндъ пѣмїта сѣмтъ де дѣѣ мїї патръзѣчї ши зпълъ фїорїнї ши 22 кр. валътъ де Вїена дїмпрѣзпъ къ интереселе де 1000, днченъндъ дела 4. Авргетъ 1853, къ спеселе процесълї дѣмъндърїї де платъ, къ 5 ф. 12 кр. арцїнтъ лїквїдате, кѣткъ ши къ спеселе процесълѣ, че ва маї доведї не вїїторїс, ла ordїнълъ кредїторїлѣ Никола Demeterъ дн сорокъ де 3 зїле, зртъндъ ла дн контръ ексекъдївѣнеа дрептълї де полїце; ши і сѣ імпъне тотдеодатъ ши рѣспнндѣреа (пълїтереа) акцїселоръ пентръ дѣлїбератъ.

Дѣчї то̀тъ деодатъ са денъмїтъ пентръ дѣнълъ де къраторъ Домнълъ адвокатъ де Трашнѣфелс сар де сѣпплемїнте Домнълъ адвокатъ Лангъръ дн ачѣстъ казъ къ ачелъ *mandat*, ка сълъ сѣпплѣнезе пълъ къндъ дшї ва денъмї елъ днсъшї зпъ сѣпплемїнте; аша даръ дѣнълъ аре съ інстрѣзе пе денъмїтълъ къраторъ деспре сконоса лъкраре дн ачѣстъ казъ процесълъ, ал-фелїл дшї ва аскрїе сїѣшї зртърїле неглїцѣреї.

Ч. р. Претъръ ка жѣдекъторїе де комерцъ ши полїце Брашовъ дн 10. Авргетъ 1853.

Nr. 1182/чїв.

EDIKTЪ.

Дн партеа ч. р. претърѣ дн Брашовъ, ка жѣдекъторїе де комерцъ ши полїце, сѣ фаче прїн едїктълъ пресїнте лѣї Тома Сїмеонъ Хацї Тома, дн локъ нештїтѣ, дъпъ спъсе дн Ромънїа афлѣторїс, кзпоскътъ:

кѣткъ ла черереа пїпарїлѣ Маер Попъръ фъкътъ прїн адвокатълъ Вереш де пресептатъ 16. Авргетъ 1853 Nr. 1182/чїв. і а demandatъ пе темѣлълъ полїцеї ддто. 30./18. Маїс деспре 320 ф. арцїнтъ пе термїнъ де 2 лънї а dato, къръ ordїнълъ лѣї Маер Поне (Попър) сѣпъторѣ, ши дъпъ ачѣеа цїратъ лѣї Ioanne Дрзїкъ, сар дъпъ фъкътълъ протестъ де поъ рѣскъмпъратъ прїн Маер Попър, ка сѣ рѣспнндъ сѣма полїцеї де треї сѣте ши дѣзѣчї фїоренї арцїнтъ къ спеселе протестълї ши а demandърїї де пълїтере лїквїдате къ 7 ф. 25 кр. арцїнтъ дн термїнъ де 3 зїле, зртъндъ ла днконтръ ексекъдївѣнеа дрептълї де полїце, ши къ і а імпъсѣ тотдеодатъ рѣспнндѣреа акцїселоръ перчепъзале.

Маї днколо і сѣ фаче де шїре, къ амъсвратъ адаосълї черерїї са кончѣсѣ дн сѣнълъ §. 407, 408 ши 409 дн kondїкачїवलъ опреалъ асѣпра аверїї тобїле дн локашълъ даторнїкълї афлѣторѣ ши дъпъ леѣе ексекъдївнї сѣпнъсѣ, днтръ асемїнеа ши асѣпра мърфеї афлѣторѣ дн магазїнълъ сѣѣ, ши къ ачѣста са пѣсѣ дн деплїнїре.

Дѣчї тотдеодатъ са денъмїтъ пентръ дѣнълъ дн казса ачѣста Домнълъ адвокатъ де Трашнѣфелс ка къраторъ, сар Домнълъ адвокатъ Лангър ка сѣвнїтїтѣ, къ ачелъ *mandat*, ка сълъ сѣв-стїтѣзе пълъ къндъ дшї ва денъмї елъ днсъшї зпъ сѣпплемїнте; ашадаръ дѣнълъ аре сѣ деа денъмїтълї къраторъ інстрѣкдївѣне кѣвенїтъ ши фолосїторѣ дн ачѣстъ казъ процесълъ, алфелїл дшї ва аскрїе сїѣшї зртърїле днтързїерїї.

Ч. р. Претъръ ка жѣдекъторїе де комерцъ ши полїце Брашовъ дн 17. Авргетъ 1853.